

MEDNARODNO LETALSKO PRAVO

© Uradni list Republike Slovenije, 2009. Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem ali shranitvijo v elektronski obliki. Tako ravnanje je, razen v primerih iz 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

Aleksander Čičerov

MEDNARODNO
LETALSKO
PRAVO

LJUBLJANA 2009

Biserki

Veter lahko čutiš, v pest pa ga ne moreš ujeti!

Štefan Kardoš (kresnikov nagrajenec)

*Most boys dream of becoming a pilot,
although the choice between pilot, firefighter,
astronaut and Batman can sometimes be quite difficult.
And yes, everybody can learn how to fly. But for most
people it could take a very long time before they ever
pass a flight test and they are considered professional pilot material.*

(Vanan Del, Martin Leeuwis: Yellow Bird Say How Do You Read Me?,
A Martin Leeuwis Publication, 1982, op. cit., str. 22)

VSEBINA

Predgovor	17
Spremna beseda prof. dr. Marka Pavlihe	21
Spremna beseda doc. dr. Tadeja Kosela	27
Zahvala	31
Seznam mednarodnih pogodb in protokolov, ki se nanašajo na letalstvo	35
Kratice in okrajšave	47
Slovarček izrazov	57
1. POGLAVJE: O letalstvu nekoč in danes	63
1. Uvod	65
1.1. O letalstvu nekoč in danes	65
1.1.1. Odmevi iz davnih dni	66
1.1.2. Starodavne sanje	66
1.1.3. Skakalci s stolpov in leteče čarovnice	69
1.1.4. Balonarji	70
1.1.5. Predhodniki motornega letenja	71
1.1.6. Brata Wright	73
1.1.7. Višje, dalj, hitreje in z zavoji	74
1.1.8. Prva svetovna vojna in rekordi	76
1.1.9. Potujoči piloti in drzneži	77
1.1.10. Ženske v letalstvu	78
1.1.11. Strah pred letenjem	80
1.1.12. Letalstvo in zmaga nad silami osi	81
1.1.13. Komercializacija letalstva	81
1.1.14. Obdobje reaktivnih letal	83
1.1.15. Navpični vzleti in pristanki	84
1.1.16. Na poti v vesolje	84
1.1.17. Sateliti, vesoljska vozila in vesoljske postaje	85
1.2. O začetkih in razvoju civilnega letalstva na Slovenskem ...	86
1.2.1. Pionirsko obdobje	86

1.2.2.	Razvoj jadralnega letalstva	87
1.2.3.	Motorno letalstvo med svetovnima vojnama	88
1.2.4.	Začetki potniškega letalstva	90
1.2.5.	Letalstvo v Sloveniji po drugi svetovni vojni	90
1.2.6.	Konstruktorska dejavnost	91
1.2.7.	Športna letalska dejavnost	92
1.2.8.	Potniško letalstvo po drugi svetovni vojni	94
1.3.	Pipistrel, d. o. o., Ajdovščina	97
1.4.	AMS – Flight	97
1.5.	Športna letališča	97

2. POGlavJE: O zgodovini in razvoju mednarodnega letalskega prava	101
2. O mednarodnem letalskem pravu	103
2.1. O letalskem ali zračnem pravu	103
2.2. Začetki mednarodnega letalskega prava	105
2.3. Teorije o statusu zračnega prostora	107
2.4. Pariška konferenca 1910	109
2.5. Pariška konferenca 1919	111
2.6. Madridska konvencija 1926	112
2.7. Havanska konvencija 1928	112
2.8. Čikaška konferenca 1944	113
2.8.1. Depozitar	115
2.8.2. Avtentično besedilo Čikaške konvencije 1944 ...	115
2.8.3. Spreminjanje in dopolnjevanje Čikaške konvencije	117
2.8.4. Pogodbenice Čikaške konvencije	118
2.8.4.1. Slovenija v ICAO	119
2.8.4.2. Rotacijske skupine	122
2.8.5. Izključitev pogodbenice	123
2.8.6. O drugih mednarodnih in regionalnih organizacijah civilnega letalstva ter mednarodnih združenjih	124
2.8.6.1. IATA – Mednarodno združenje letalskih prevoznikov	125

2.8.6.2.	WMO – Svetovna meteorološka organizacija	125
2.8.6.3.	ECAC – Evropska konferenca civilnega letalstva	125
2.8.6.4.	EUROCONTROL	126
2.8.6.5.	JAA – Združeni letalski organi	126
2.8.6.6.	EASA – Evropska agencija za varnost v letalstvu	127
3.	POGLAVJE: O mednarodnopravnem režimu zračnega prostora	131
3.	Režimi zračnega prostora	133
3.1.	Ozemlje	135
3.2.	Zračni prostor nad morjem in oceani	137
3.2.1.	Odrpito morje	137
3.2.2.	Zračni prostor nad zunanjim morskim pasom ...	138
3.2.3.	Ožine, ki se uporabljajo za mednarodno plovbo ...	139
3.2.4.	Arhipelaške vode	139
3.2.5.	Izključna ekonomska cona	140
3.2.6.	Epikontinentalni pas	141
3.2.7.	Cona	142
3.2.8.	Polarna območja	142
3.3.	Posebne pravice držav v njihovih zračnih prostorih	143
3.4.	Mednarodne dolžnosti držav v zračnem prostoru	143
3.5.	Varstvo suverenosti	144
3.6.	Upravičenost uporabe orožja zoper civilni zrakoplov	146
4.	POGLAVJE: Mednarodnopravni status zrakoplova in njegove operacije	149
4.	Zrakoplov	151
4.1.	Civilni in državni zrakoplov	151
4.2.	Razvoj pravnega režima za civilne in državne zrakoplove	152
4.3.	Čikaška konvencija ter civilni in državni zrakoplovi	153
4.4.	Drugi mednarodni instrumenti, ki se nanašajo na civilne in državne zrakoplove	154

4.5. Uporabnost standardov, priporočene prakse in postopkov ICAO	155
4.6. Kaj je civilni in kaj državni zrakoplov	155
4.7. Nacionalnost in registracija zrakoplova	156
4.8. Skupna in mednarodna registracija zrakoplova	158
4.9. Funkcije države registracije	159
4.10. Prenos opravil in dolžnosti z države registracije na državo operaterja	162
4.11. Državljanstvo letalske družbe in večinski delež	164
4.12. Preiskava letalskih nesreč	165
4.13. Zrakoplov v težavah	167
4.14. Dokumenti na krovu zrakoplova	168
5. POGlavJE: O pravni ureditvi mednarodnega letalskega prevoza	173
5. Mednarodni letalski prevoz	175
5.1. Občasni mednarodni letalski prevoz	176
5.2. Redni zračni promet	177
5.2.1. Sporazum dveh svobod	178
5.2.2. Sporazum petih svobod	179
5.3. Bilateralni sporazumi o letalskih storitvah	179
5.4. Sporazumi odprtega neba	181
5.5. Code-sharing	181
5.6. Računalniški rezervacijski sistem – CRS	182
5.7. Zračni prevoz kot del trgovanja s storitvami	182
6. POGlavJE: Mednarodna organizacija civilnega letalstva... ..	187
6. Organiziranost mednarodnega civilnega letalstva	189
6.1. Mednarodna komisija za zračno plovbo – ICAN	190
6.2. Začasna mednarodna organizacija civilnega letalstva – PICA0	190
6.3. Mednarodna organizacija civilnega letalstva – ICAO	191
6.3.1. Nameni in cilji ICAO	192
6.3.2. Stalni sedež ICAO	193
6.3.3. Pravni status ICAO	194

6.3.4.	Specializirane ustanove v sistemu Združenih narodov	195
6.3.5.	Organi ICAO	197
6.3.5.1.	Skupščina ICAO	197
6.3.5.1.1.	<i>Zastopanost držav članic na skupščini ICAO</i>	199
6.3.5.1.2.	<i>Kvorum in glasovanje na skupščini ICAO</i>	200
6.3.5.1.3.	<i>Jeziki skupščine ICAO</i>	200
6.3.5.1.4.	<i>Pravice in dolžnosti skupščine ICAO ...</i>	201
6.3.5.2.	Svet ICAO	204
6.3.5.2.1.	<i>Sestava sveta ICAO</i>	204
6.3.5.2.2.	<i>Izvolitev v svet ICAO</i>	204
6.3.5.2.3.	<i>Zasedanja sveta ICAO</i>	206
6.3.5.2.4.	<i>Rotacijske skupine za izvolitev v svet ICAO</i>	207
6.3.5.2.5.	<i>Naloge sveta ICAO</i>	209
6.3.5.2.6.	<i>Predsednik sveta ICAO – zgodovinska anomalija</i>	212
6.3.5.2.7.	<i>Obvezne naloge sveta ICAO</i>	213
6.3.5.2.8.	<i>Fakultativne naloge sveta ICAO</i>	216
6.3.5.2.9.	<i>Zakonodajne funkcije sveta ICAO</i>	217
6.3.5.2.10.	<i>Izvajanje mednarodnih standardov in priporočene prakse</i>	221
6.3.5.3.	Sekretariat ICAO	222
6.3.5.4.	Odbor za pravne zadeve	224
6.3.5.5.	Reševanje sporov	225
7.	POGLAVJE: O letalskem varovanju	231
7.	Varovanje letalskega prevoza	233
7.1.	Ugrabitev zrakoplova	235
7.2.	Tokijska konvencija 1963	236
7.3.	Haaška konvencija 1970	241
7.4.	Montrealska konvencija 1971	245
7.5.	Montrealski protokol 1988	248
7.6.	Konvencija o označevanju plastičnih razstreliv zaradi njihovega odkrivanja	249

7.7. Aneks 17 – Varovanje	253
7.8. Samovoljni in napadalni potniki	255
7.9. MAN PADS	257
7.10. Bonska deklaracija	257
7.11. Druga skrb zbujujoča dejanja in prestopki	258
7.12. Slovenska kazenska zakonodaja	258
8. POGlavJE: O unifikaciji mednarodnega letalskega zasebnega prava	265
8. Prepletanje mednarodnega letalskega javnega in mednarodnega zasebnega prava	267
8.1. Konvencija o mednarodnih upravičenjih na premičnih stvareh 2001	269
8.2. Protokol h Konvenciji o mednarodnih upravičenjih na premičnih stvareh o zadevah, specifičnih za letala, 2001	269
8.3. Revizija Rimske konvencije 1952	270
9. POGlavJE: O poklicu pilota	277
9. Pilot	279
9.1. Mednarodno letalsko pravo in nacionalni predpisi	279
9.1.1. Pred letom 1919	279
9.1.2. Pariška konvencija 1919	280
9.1.3. CITEJA	280
9.1.4. Čikaška konvencija 1944	282
9.1.5. Tokijska, Haaška in Montrealska konvencija	283
9.1.6. Zrakoplov in navigacijsko osebje	283
9.2. O poklicu pilota danes in jutri	287
9.3. O poučevanju in izobraževanju slovenskih pilotov	288
9.3.1. Začetki na Fakulteti za strojništvo	289
9.3.2. Program izobraževanja oziroma predmetnik	291
9.3.3. Statistika	292

Povzetek	297
Résumé	301
Summary	305
Literatura	311
Doktrina	311
Knjige in monografije	311
Drugi viri	313
Članki	313
Revije z letalsko vsebino	320
Enciklopedije	321
Spletni viri	321
Stvarno kazalo	325
Osebno kazalo	341
Priloga A: Čikaška konvencija (1944)	347
Priloga B: Konvencija o mednarodnem civilnem vazduhoplovstvu (1944) in Protokol o izmenama i dopunama Konvencije o mednarodnem civilnem vazduhoplovstvu (1947)	415
Priloga C: Čikaška konvencija, dok. 7300/9 ICAO	445
Priloga D: Države pogodbenice ICAO	483
Priloga E: Seznam predstavnikov držav članic v svetu ICAO	491
Priloga F: Pismo generalnega sekretarja ICAO, junij 1992	495
Priloga G: Pet svobod	499
Priloga H: 6.–9. svoboda	503
Priloga I: Organizacijska shema ICAO	507
Priloga J: Poverilnica	511
Priloga K: Pravice letalskih potnikov	515
Priloga L: Rdeči karton	519
Priloga M: Sporočilo depozitarju, maj 1992	523
Priloga N: Organizacijska shema Ministrstva za promet	529
Priloga O: Potrdilo o registraciji bilateralnega sporazuma	533
Priloga P: Nacionalne in skupne oznake zrakoplovov	537